

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethicæ Doctrinæ Elementa, Et Enarratio Libri quinti
Ethicorum**

Melanchthon, Philipp

Witebergæ, 1583

VD16 ZV 20638

Secvnda Conclvsio.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56560](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56560)

Secundo, hic expresse fit mentio testium.
 Et hoc fonte multæ leges natæ sunt, quæ præci-
 piunt de modo cognoscendi controuersias.

Ac valde memorabile dictum est, quod extat
 17. cap. Deut. his verbis: Audias, inquiras
 et cum fuerit verum, certum, puniat.

Vult iudici ita notam esse veritatem, vt sit
 certus, nec sequatur tantum suspiciones, aut in-
 certas opiniones, sicut sæpè in controuersijs reli-
 gionis Reges & Episcopi sequuntur opiniones er-
 rone multitudinis confirmatas, non inquirunt
 certam veritatem.

Exodi 13. nominatim præcipitur, vt caueas
 te, ne decipiamur iudicijs multitudinis: Non
 sequaris turbam in iudicio.

Congruunt autem hic multa dicta, vt illud
 Platonicum: δὲ κρίνειν οὐ πλῆθος, ἀλλὰ ἐπι-
 στήμη.

SECUNDA CON-
 CLVSIO.

Cum sententia excommunicationis, quod ad
 ipsam causam attinet, iniusta est, necesse est con-
 demnatum tamen retinere confessionem verita-
 tis iuxta illud: Si angelus de cælo aliud Euange-
 lium docet, anathema sit.

Hic antithesis consideretur, Papa excommu-
 nicans nos anathemata, id est, maledicta esse
 hortat.

horribiliter damnata, à Deo, & propter nos, nobis & toti generi humano pœnas attrahi. Sic & Iohan. 16. dicitur: Quisquis occidet vos, peribit se sacrificium offerre Deo.

Cum autem non sine magno dolore possit homo pius sustinere contumelias, quanquam iniustas, cum Pontificum, Regum, & Sapientum iudicijs condemnatur, & venit in odia & pericula: vicissim nos consolatur Paulus inquit, imo illi, qui veritatem condemnant, sunt anathemata & maledicta horribiliter reiecta & damnata à Deo, propter quæ cumulantur pœna generi humano, non nos qui veritatem confitemur.

Ac necesse est pios tenere expressas consolationes, contra iniqua iudicia, ut vincant dolorem, & statuunt, se nequaquam propter iniustas sententias reijci à Deo, aut excludi à vera Ecclesia.

Sint igitur in conspectu hæc dicta.

Psalm. 108. Maledicent illi, & tu benedices. Confundentur inimici mei, Servus autem tuus letabitur.

Esai. 51. Ne timete probra hominum.

Matth. 5. Beati estis cum maledixerint vobis homines mentientes propter me.

Ac in talibus certaminibus notum sit discrimen vera Ecclesie, & illius agminis, quod falso

Callo sibi titulum Ecclesie arrogat, Cum certissi-
mum sit, hostes veritatis non esse Ecclesiam Dei,
iuxta hac dicta: Oves meae vocem meam au-
diunt.

Item de hostibus: Vos non estis ex ouibus
meis.

Item: Vos ex patre Diabolo estis. Interea
tamen Deus aliquas reliquias verae Ecclesie
semper seruat, iuxta hac dicta: Nisi Dominus
reliquisset nobis semen, sicut Sodoma & Gomor-
ha essemus.

Item: Ecce ego sum uobiscum usque ad con-
firmationem seculi.

Et in Symbolo profiteamur conseruari ve-
ram Ecclesiam: Credo Ecclesiam sanctam catho-
licam.

ALIA QVÆSTIO.

An, cum Ulysses promississet Dolo-
ri speculatori vitam, Diome-
des socius eum iuste
interfecerit.

Tempus me de hac quaestione admonet, quia
hic, ad est, decimo Nouembris, fuit annus cen-
tesimus septimus, post tristissimam cladem Varo-
nensem, in qua rex nobilissimus excellens vir-
tute

tute Vladislaus, interfectus est ab Amurathe, cum post promissam pacem iuramento, persuasus esset à Romani Pontificis legato Iuliano rursus mouere bellum, quia illa pax facta esset sine consensu sociorum. Repetam autem breuiter historiam.

Iohannes Huniades, Matthiæ pater, tres Turcicos Duces vicit multis prælijs. Mezeth & Ziabim interfecit, postremum Carambum captum emit à gregario milite quadraginta aureis, quem postea vendidit quadraginta millibus aureorum. Cum igitur Turcicæ vires multis cladibus laquefactæ essent, & Carmani in Asia prouincias Turcicas popularentur, Amurathes pacem petiuit. Nec Ungari defessi assiduis bellis à pace abhorrebant. Itaque utrinque pax iuramento promissa est.

Non multo post, cum iam constaret Amurathen in Asiam contra Carmanos traiecißi, & existimarent omnes magnam esse occasionem Turcas ex Europa eijciendi, hortantur legati Pontificij & Græci regem Vladislaum, ut rursus bellum moueat, quod cum propter pacta videretur iniustum esse Regi, legatus Pontificis affirmavit illa pacta irrita esse, quia nec in Romani Pontificis autoritate, nec sociorum consensu licuerit promittere pacem, & suadet rursus moueri bellum.

Huic infelici consilio rex Vladislaus obtemperat, & initia læta erant, sed celeriter ex Asia redijt Amurathes. Iam vero accesserat Vladislaus vsque ad littus in oppidum Varnam, quod veteribus fuit aut Dionysopolis, aut Anchialos, sitam in littore supra Constantinopolim non longo intervallo, Ibi Rex Vladislaus interfectus est, & trucidata utrinq; ingens multitudo. Huniades cum parte copiarum, effugit, sed in fuga à Dracola Vualacho captus est, & postea dimissus, quem Dracolum Huniades postea captum interfici iussit.

Questitum est igitur & post cladem, an ius suum fuerit, pacta iuramento sancita non servare.

Disputatum est autem de potestate Romani Pontificis, & de iure sociorum. Agitata sunt enim duo argumenta.

Iuramentum inferiorum non est ratum sine comprobatione superiorum in causa publica, vt docent historie fœderis Luctatij. Item, Numantini fœderis &c.

Reges sunt inferiores Pontifice.

Igitur non valebat illud pactum, Pontifice non approbante.

Sed minor simpliciter neganda est. Quia ministris Evangelij non est mandata Politica potestas,

potestas, sed hanc cum sibi sumunt Episcopi, et erumpunt extra metas suae vocationis, et peccant, alterum pedem, ut dicitur, habentes in curia, alterum in templo. Ac semper in conspectu sit dulcissima vox Filij Dei: Sicut misit me Pater caelestis, sic ego mitto vos. Id est, sicut misit me Pater caelestis, ut sonarem vocem Euangelij in genere humano, et fuit efficax per meam vocem, sic ego mitto vos, ut sonetis Euangelium, et ego ipse ero efficax per vestram vocem, Conuertam corda ad Deum, et lucem, iusticiam, et vitam aeternam in credentibus accendam.

Sed de imperio Politico inquit: Regnum meum non est de hoc mundo. Itaque quod ad Politica attinet, Reges non sunt inferiores Pontifice, et nota sunt, quae alias saepe dicuntur de discrimine potestatis politicae, et ministerij Euangelici.

Fuit Leontius Episcopus in Mysia ad Istrum, qui in synodo, cum Imperator Constantius adesset, et alij eum laudarent, postularent quid vellet a Synodo agi. Vnus, Leontius iussus dicere sententiam, reprehendit Imperatorem inquit: Miror te Imperator, cum ad alia negotia ordinatus sis, alia tamen aggredi. θαυμάζω σε, ὅτι ἔτοπα διέπερ ταχθεῖς, ἐτέγοις ἐπιχερεῖς. Hac voce commouentus Imperator, discessit ex concessu. Hac Suidas.

Alterum

*Alterum Argumentum
est de iure sociorum.*

*Aliud est loqui de vno Domino, qui
quanquam amicorum auxilia habet, tamen non
habet adiunctos ut socios, quibus ipse obligatus
fit, sicut Troiani habebant auxilia Glauci &
altorum, & poterat Priamus sine illis pacisci.
Talis Dominus & Vladislaus fuisse videtur.
Valebant igitur pacta, & erant seruanda, eti-
am si nunquam consulti fuerunt illi, qui auxilia
miserant. Ergo quæ de societate opponuntur,
non faciunt ad hanc rem.*

*Si autem fuit societas, in qua mutua
obligatio fuit omnium sociorum, etsi non potu-
it sua pactioe Rex obligare alios: tamen
postquam ipse pacem fecit, & iuramento con-
firmavit, suo loco seruare pacta debet, etiam
si alij dissenserunt.*

*Si autem consenserunt, fuerunt & ipsi
obligati, sicut credibile est.*

*Postea vero quæsitum est sophisma ad re-
scindenda hæc pacta, postquam nouam occasio-
nem rei benè gerendæ oblatam esse existimârunt,
ut solent Reges ludere faciendis & rescindendis
pactioibus induciarum, sicut Lysander dice-
bat: Pueros ludere astragalis, Reges iuramentis.*

Nunc

Nunc et de Homericō exemplo respondeo.
 Etiam si excusari interfectio Dolonis potest sub-
 tili ratione, sumta à iure sociorum, tamen quia
 Diomedes dolo tacuit, cum ille intelligeret sibi
 promitti vitam utriusq; nomine, & præberet
 ipsis hoc beneficium, quod petiuerant, non serua-
 ta est æqualitas, cum pro mercede, videlicet
 pro narratione petita, non concederent
 vitam, quam ille pro hac mer-
 cede promitti exi-
 stimauerat.

FINIS.

